

TORONTÁL

ra: Szerkesztőség ęs kiadóhivatal:
Vel. Bećskerek, Obiljityeva (Zápolya) u. 1
75
para

POLITIKAI S TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: **Dr. MARA JENO**

Az előfizetés ra:
Egęsz ęvre . . . 180 D | Negyedęvre . . . 45 D
Flęvre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetęsek dijszabás szerint
Megjelenik naponta délben

ra:
75
para

A magyarság helyzete.

Amióta a Magyar Párt, vezetőségének kijelölésével ęs programjának nyilt hangoztatásával, Sęntn vęgleg megalakult ęs a párt ismeretes memorandumval az ország alkotmányos tényezői felé fordult, itt-ott már illetékes helyen és kezdenek foglalkozni a magyarság helyzetével. Ami eddig a párt megalakulása ęs a memorandum elkldse után történt, lényeges eredménynek, de męg megnyugtto tünetnek sem tekinthető. Igaz, hogy az ország egyik-másik, tekintélyben ęs sulyban a legelsők között lvo politikusa komoly ęs lelkiismeretes megnyilatkozással trt lándzsát a magyarság igaza mellett. Arról s olvasunk, hogy a legkzlebbi időben a magyarságot a választójog elvonásával ęrt sérelme parlamenti interpellcio tárgyát és fogja képezni. s męgsem tekintjük ezt a visszhangot olyannak, amelyet az gy fontossága, a kérdés nagy kihatása megérdemelt volna. Mert vęgre és arról van szüo, hogy millio számra ęlnek itt nemzetiségi polgárok, akik az állami ujpits negyedik ęvben a ktelezettsęgek teljessęge mellett — minden politikai megnyilatkozstk dacára — jognlklisęgben ęlnek, hogy a demokracia államában elemi jogokért kemény harcot kell megvívniok ęs ez a küzdelem mind a mai napig teljesen meddő maradt. A többi utódállam régen tul van már ezen az alapveto kérdésen ęs nálunk csak most eszmélnek r az gy nagy fontosságára. s ma és csak egyesek.

Nem egy oldalról indokolják, főleg a magyarság jelenlegi jognlklisęgt azzal a teljesen alaptalan, rosszakaratu llitssal, hogy a magyarság az elmult nęgy esztendő alatt męg nem akart beleilleszkedni a megváltozott viszonyokba ęs hogy egyik szemével męg ma és régi hazája felé tekint. Az illojalits vádjá ez, oly vd, amelyet felelőtlenül uton-utfelel hangoztatnak jobb meggyzdsk ellenére azok, akik ę vádaskodással csak saját ns ęrdekeiket akarják ęlrni. A magyarság nem z földalatti politikát, hiszen azért tömörült össze politikai párttá, hogy nyilt sisakkal lęppen ki a politika porondjára. Ha a magyarság az irredentizmus rlt, öngyilkos játékát akarná folytatni, — oly nevetsęges, oly méltatlan ę vd, hogy szinte kr r sok szt vesztetęni — gy bizonyára nem jdulna fel a választói jog elvonása miatt, hiszen ezzel a magatartásával mindennél ęrsbben azt igazolja, azt dokumentálja, hogy részt kr az alkotmányos ęletbl, hogy politikai tudst, ęrettsęgt, tapasztaltsgt az ország szolgálatába akarja állítani, hogy dolgozni akar az államért, hogy itt ęs egyedül itt keresi a boldogulását, s hogy teljes harmóniában az ország minden dolgozo, becsületes polgárával, itt akar részt venni az ország ujpitsnek hatalmas munkájában.

A bujkálás, az álcázott gondolkozás sohasem volt tulajdonsága a magyarnak. Akik eddig a rágalom vagy a rosszindulat csorba fegyverével kzdttek a magyarság ellen, azoknak akarva, nemkarva taktikát kell változtatniok. Vęgre és nem lehet alap nélkül, a bizonyitási teher elvállalása nélkül, ęvek során t a magyarságot sulyos váddal illetni ęs e lęgbl kapott vádakat ürügyül használva, a magyarságot legelembb polgári jogától megfosztani. A magyarság minden tettével, minden megmozdulsval annak adja bizonysgt, hogy minden polgári ktelessęgt maradék nélkül teljesíteni kívnja, de igaznak tudatában bátran követeli, hogy az államnak teljes jogú polgára legyen, nemcsak papiron, hanem a valóságban s.

Szabályozzák az zletbrek emelését?

A kormány dönt a vęgrehajtsi rendelet felett.

— A „Torontál” beogradi munkatrsnnak telefonjelentése. —

Beograd, nov. 23.

A miniszterek gazdasági ęs pénzügyi bizottsága a lakástörvény vęgrehajtsi rendelete ügyében ülést tartott. Az ęrtekezleten megállapitották, hogy a rendelettervezet szerint 1923 január elsejétől a lakók a nztulajdonosokkal szemben br tekintetében teljesen törvényen kívül állanak s gy égen sok visszaélésre adna alkalmat. A bizottságban azért olyan nézet került felszínre, hogy a jelenlegi lakbérek ęrvnybenmaradst meghosszabbitsk, legalább s 1924 január elsejg. Ami a két ęvn teli házbért illeti, az a vélemény hangzott el az ülésen, hogy Szerbiában ęs Crnagorban a régi bérek, a Vajdaságban s az ország más rlyn, proporcionlisan megállapit-

tndo nj házbérek legyenek ęrvnyben.

Az üzletek, szállodák ęs egyéb kereskedelmi vagy ipari célt szolgálo helyisęgek bérlői más elbírálás alá esnek. Valsn, hogy ezekre a helyisęgekre vonatkozl ęletbl az a javaslat, hogy a tulajdonosok a háboru előtti brt a tizenktszerezere felemelhetik.

A requirlsokat illetőleg megęgyezett a bizottság abban, hogy elősorban csak üres lakások foglalhatók le, amelyeket kzrlag állami tisztviselők részére adhatnak t s csak ha az állami tisztviselőket elhelyeztk, jöhetnek számba a többi laksgenylk.

A lakástörvény vęgrehajtsnak rendelkezsi felett a kormány fog vęgrvnyesen dönteni.

A törökök terjeszkednek Konstantinápolyban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Konstantinápoly, nov. 23.

A török vrosfparancsnok Konstantinápolyban megtiltotta a fegyverviselést ęs egyben figyelmezteti a lakosságot, hogy ne rongálja a

tviro ęs tvbeszlo-hálózatot. A rendelet ellen vtket a hadbrosg el állitják.

A szövetsęges fmegbizottk ezekből a rendeletekből azt következtetik, hogy a törökök az ostromállapot kihirdetését tervezik.

TZSDE

November 23.

Beograd. (Zárlat.) London 28050, Páris 447, Newyork 6250, Genf 01155, Szaloniki 0107, Milano 290, Prága

202, Berlin 1125, Wien 0102, Bukarest 043, Szófia 519, Budapest 279.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 0086250, Hollandia 21175, Newyork 53750, London 2417, Páris 2495, Prága 1690, Budapest 02250, Milano 2495, Zagreb 200, Bukarest 340, Varso 00350, Wien 00074, Osztrák bélyegzett 00076.

Viharos ls a trvnyhozo bizottságban.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 23.

A trvnyhozo bizottság tegnapi lse szokatlanul viharos módon folyt le. Napirend előtt Vidanovity demokrata kpviselel jelentkezett szólásra ęs azt javasolta, hogy a bizottság halassza el a tisztviselői törvény második fejezet negyedik szakaszának a megvitatását. Vidanovity inditványa folytán nagy zj keletkezett a pdsorok között, egyszerre többen kzbeiktlottk ęs az elnök ęrvyes esengetsre csak percek mulva állott be a esend. A radikális szónokok, valamint Trifkovity trvnyegysęgesito miniszter hatrozottn a javaslat ellen foglaltak állást.

Magovesevity demokrata kpviselelo a kérdéses trvnyecikkely vitájának elhalasztása mellett szlt fel, mert a szakasz lényegesen tjavitndo, mivel időközben ugyanezen fejezet hetedik szakaszát lényegesen sulyosbitottk.

Magovesevity beszéde kzben ujra teljes ęrvl ktr a vihar. Ingerült kzbeiktlsok, esips megjegyzęsek hangzottak el. Kęsbb vehemens polemiaa boesjtkozott a szónok Pribieseivity Valériával, mely anynyira elmergesedett, hogy az elnök az ülést bezárta.

Beograd, nov. 23.

A törvényhozói bizottság lse után összeült a demokrata-klub, hogy vęglegesen döntsön a tisztviselői törvény II. 4-ik pontja ügyében. Hosszu vita után megegyeztek abban, hogy a sokat hnyfogatott szakaszt ękppen mdositsk:

Nem lehet állami tisztviselo az, aki az állam fenllo rendje ellen nyiltvnosn propagál.

A demokrata-klub a holnapi ülésén előterjeszti konkret javaslatát ęs kérni fogja a trvnyhozo bizottságtól annak teljessęgben valo változtatás nélküli elfogadását.

A munkanélküliek tüntetése Londonban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, nov. 23.

A londoni munkanélküliek tegnap óriási tüntetést rendeztek. A tüntetésen tvanezer ember vtt részt, de minden zavaro incidens nélkül folyt le. A miniszterelnöki palotát ęrs katonai ęs rendőri fedezet vędte. A tntetk a következő felirsu táblát hordták körül a városban:

„A háborus szolgálataink után ęlni akarunk! Inkább meghalni, mint ęhezni!”

Végleg beakonyul a nagybirtokoknak.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 23.

A nagy vagyonok sequestrálásával és a telepítésekkel foglalkozó bizottság ma folytatta tanácskozását a nagy vagyonok maximum kiterjedésének megállapítása végett. Felszólaltak: Grgin, Szávity és Vility radikális képviselők, akik azt javasolták, hogy a bizottság erre nézve kérje ki a földmivelésügyi miniszternek a javaslatát. Beszélt még néhány szónok, akik a jelenlegi maximum leszállítását követelték.

Előreláthatólag a demokrata álláspont kerül győzelemre. Setyerov és Miatovity képviselők ugyanis azt javasolták, hogy a meghagyandó nagybirtokok maximális kiterjedése a helyi viszonyok tekintetbe vételével ötven-hetven-százötven hold legyen.

Franciaország hatalmi eszközökkel hajja be a jóvátételi követeléseket.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, nov. 23.

A párisi „Temps” értesülése szerint a jóvátételi bizottság bevárja az új német kormány hivatalos értesítését és csak azután nyilatkozik a Wirth-kormány által előterjesztett jegyzékkel szemben elfoglalt álláspontjáról.

A „Temps” követeli, hogy a Cuno-kormány új és részletes programot készítsen a pénzügyi orvoslásra és a fizetések teljesítésére vonatkozólag. Franciaországnak késznek kell lennie, hogy a jóvátételt, ha arra nem kap kielégítő garanciákat — hatalmi eszközökkel hajtsa be.

A magyar politikából.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Budapest, nov. 23.

Szakács és Meskó vezetése alatt álló negyvennyolcas kisgazdapárti képviselők blokkot alakítottak, hogy a földreform gyors és erőteljes végrehajtását a nemzetgyűlésen követeljék. A blokkhoz eddig tizennégy képviselő csatlakozott, köztük Sziy Bálint és három egységspárti képviselő is. A blokk kizárólag gazdasági kérdések megoldása céljából alakult.

Budapest, nov. 23.

A magyar nemzetgyűlésen megkezdődött a közigazgatás reformjára vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása. Meskó Zoltán volt az első szónok, aki kijelentette, hogy a javaslatot elfogadja, de kéri a megyei tisztviselőket az állami tisztviselők fizetési osztályaiából kivenni és számukra külön osztályokat létesíteni.

Mit követelnek a demokraták Raditytól.

A klerikálisok nem támogatják a kormányt.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 23.

Pasity miniszterelnök tegnap délután hosszabb tanácskozást folytatott Koroseczel, a klerikális-párt vezérével, hogy megnyerje a klubot a kormány munkájában való részvételre. Korosecz Pasity javaslatát nem fogadta el és kijelentette, hogy még abban az esetben sem támogatja a kormányt, ha a horvát blokk ezt megeselekedné. Korosecz ezután Protity Sztójánt látogatta meg, akivel hosszasan elbeszélgetett a politikai helyzetéről.

Beograd, nov. 23.

Hir szerint Radity Sztépán és az ellenzéki pártok megbízottai közötti tárgyalások a befejezéshez közelednek.

Politikai körökben azt állítják, hogy Davidovity Ljubana átnyújtotta a horvát disszidensek delegáltjainak a demokraták követelését, amelyet a klub négy pontba foglalt.

1. A horvát blokk belép a szkupstinába.
2. A képviselők esküt tesznek a vidovdáni alkotmányra.
3. Radity Sztépán nem tesz oly nyilatkozatot, amely a megegyezést sértené és a békés együttműködést ronthatná.
4. Hogy Radityék belépjenek abba a kormányba, amely hat hónapig együtt fog működni a szkupstinával.

Az új német kormány végleg megalakult.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, nov. 23.

Cuno miniszterelnöknek hosszú fáradozás után sikerült az új német kormányt megalakítani. A legsúlyosabb probléma volt a belügyminiszteri állás betöltése. Össze a belügyminiszteri tárcát hosszas rábeszélés után elfogadta. Tegnap délután öt órakor a régi és az új kabinet tagjai közös ülést tartottak, melyen Cuno miniszterelnök köszönetet mondott Wirthnek az új kabinet megalakítása körül kifejtett buzgóságáért. Ebert kancellár a távozó minisztereknek háláját fejezte ki, amiért nehéz munkájában mindig rendületlenül támogatták.

A Cuno-kormány a parlamentben pénteken fejezi ki a programját.

Berlin, nov. 23.

A berlini lapok az újonnan megalakult kormányról általában kedvezően írják. A programbeszéd feletti vita szombaton kezdődik. A polgári munkaközösség pártja bizalmi javaslatot szándékozik tenni. A munkaközösség pártjának javaslatához a bajor néppárt is csatlakozik. A szociáldemokraták nem fognak szavazni. A német nemzeti pártiak valószínűleg a kormány ellen szavaznak, mert a jóvátételi jegyzéket messzemenőnek tartják. A kommunisták bizalmatlansági indítványt nyújtanak be.

Megnehezítik a külföldi munkások letelepedését.

A szociálpolitikai miniszterium Intézi el a lakhatási kérvényeket.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 24.

Fontos rendelet érkezett ma reggel a városhoz. A rendelet szerint a külföldi munkások tartózkodási engedélyének kiadását, amely eddig a városi tanács hatáskörébe tartozott, a jövőben a szociálpolitikai miniszterium határozatától teszi függővé a kormány.

Az új intézkedésre vonatkozólag felvilágosítást kértünk Grubity Andrea dr. városi főjegyzőtől, polgármester helyettesétől, aki kijelentette, hogy a rendelet tényleg megérkezett. A mai naptól kezdve pedig már az új előírásnak megfelelően járnak el. Eddigél az volt a rend, hogy a külföldi illetőségű munkások vagy más alkalmazottak itt lakhatását az érdekelt üzem,

gyár, vagy részvénytársaság kérvényezte, amelynek az illető állásban volt. A kérvényeket a városi tanácshoz intézték és az döntött minden egyes esetben az engedély megadása vagy megtagadása felett. Most a tanácsnak ez a hatásköre megszűnik, mert átruházták a szociálpolitikai miniszteriumra.

A lakhatási engedélyért folyamodók tehát eszerint kérvényeiket a jövőben nem a városnál adják be, hanem a szociálpolitikai miniszterium címére Beogradba küldik. Közvetítőként a szociálpolitikai miniszter az ország területén lévő munkafelügyelőségeket (Inspekcija Rada) bizta meg. A kérvényeket tehát az Inspekcija Rada útján kell beadni.

A rendelet nemcsak a letelepedni kívánó, hanem már lakhatási engedéllyel bíró itt tartózkodó külföldi munkásokra is vonatkozik.

A rendeletből nem tűnik ki, hogy milyen célból adták ki, de valószínű

a feltevés, hogy a külföldi munkások beözönlését akarják ezzel megakadályozni. Erre pedig az ilyen eljárást találták a legalkalmasabbnak. Összefüggésbe hozható különben a rendelet az egyik legutóbbi, munkáspártok részéről szerkesztett memorandummal, melyben kéri a kormányt, hogy amíg ily nagy a munkanélküliség a belföldön, korlátozza a külföldiek letelepedését.

HIRESK

Földrengés. Ma éjjel háromnegyed egy óra tájban erős földrengés volt érezhető Beeskereken. A földrengés nem lökészerű, hanem hullámos volt s két-három másodpernyi időközben háromszor imétlődött. A szobában lévő könnyű tárgyak elmozdultak a helyükről, a falon függő képek meg ide-oda mozgáltak.

Senta visszakapja a városi földjét. Sentáról jelenti tudósítónk: Petrovity dr. polgármester a legutóbbi tanácsülésen közölte a tanács tagjaival, hogy az agrárreform miniszterium a lefoglalt kétezer hold városi földből másfélezer holdat visszaad Sentának.

Cukros

Jóvátételt követel az entente. Megbízható forrás szerint az entente jóvátétel fejében egy idő óta cukorszállítást követel a németektől. A német kormány ez ellen óvást emelt. A német kormány ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy ugyanis elég keserűséget okoz az ország lakosságának a jóvátétel teljesítése. Legalább a cukrot ne vegyék el.

Ma határoznak véglegesen a borbélysegédek bérmozgalma ügyében. Megírta a „Torontál”, hogy a borbélysegédek és mesterek ma délután három órakor gyűlést tartanak az ipartestület korona-utcai helyiségében, amelyen az Inspekcija Rada megbízottjainak közvetítésével egyezségről tárgyalnak. A munkások részéről értesülésünk szerint ez az utolsó egyezségi kísérlet és ma este fél 8 órakor máris gyűlést tartanak a Munkás-Otthonban, ahol a delegátusok közlik a tárgyalás eredményét. Amennyiben a munkaadók válasza elutasító, a segédek esetleg már szombaton beszüntetik a munkát.

Kommunista füzeteket akart terjeszteni. Ljubljánából jelentik: Joszenica határállomásnál elfogott a határrendőrség egy Kerse József nevű kommunista egyént, aki háromszáz darab propaganda füzetet akart az országba becsempészni.

A kereskedősegédek gyűlése. A kereskedősegédeknek vasárnapra hirdetett gyűlése az országos vásár miatti teljes munkanapra való tekintettel elmaradt. A vezetőség a gyűlést folyó hó 26-ikára, vasárnap délelőtt tíz órára tűzte ki a Szerb Korona-szálloda nagytermében. Az értekezletre valamennyi segédnek — nemzetiségre való különbség nélküli szíves megjelenését kéri az Elnökség.

Tolvaj belablato... mives Mo... földbirtok... ról egy sz... ropott el... vajt elfog... ahol átad... nak.

Izraelita esti izr. is... kedőség... detét.

Köszö... iakos a ré... 66 dinárt... felruházás... zennel k... hitközség

Katalin-... Slavija"-... 8 órai ke... nagyobb... Katalin-es... a meghi... Belépődi... ezuton k... tévedésb... hogy adj... helyiségt...

Herczog... hetilapja... száma kö... Jenő elb... visszaeml... Holló Erz... Mihály t... Réz Lola... Gács Den... és Csók... számos... és a lap... tait: a... készítői... fizetési... mely öss... Hiteibans... ható at... ingyen k... pest, Vi...

A „Nov... 3. száma... meg a k... Elvek és... 2. Üzen... (Knezsevi... ág és a... A vojvod... (Stajity... Epilog a... hez. (Dr... szemle: A... rija B.)... a nemzei... okt. 17. sz... A Nared... (Kozomai... gazdasagt... „Nova... szemle... Ifjusági...

• Atuta... — a fenn... értelmébe... pest, Ber... többi külf... z Nagybe... Veliki E... épület. Te... igazgató...

Nagy... este az... a Fehér... alaskai h... felvételei... uok által... itt még se... Csak ma...

• Kores... és minde... galvaniz... rek. Tele...

Tolvaj földmives. Márkus Misa belablato (Nagyzersebetlak) földmives Momirszki Rada becskeréki földbirtokosnak belablato tanyájáról egy százhatvan dinárt érő juhot lopott el. Az écskai rendőrség a tolvajt elfogta és behozta Becskerékre, ahol átadta az ügyészség fogházának.

Izraelita istentisztelet. A péntek esti izr. istentisztelet további intézkedésig délután 4 órakor veszi kezdetét.

Köszönet. Pau György velikitoráki iakos a részére megítelt tanudiját, 66 dinárt, szegénysorsu gyermekek felruházására adományozta, amit ezennel köszönettel elismer az izr. hitközség elnöksége.

Katalin-estély a Kaszinóban. A „Slavija”-sportegylet f. hó 25-én este 8 órai kezdettel rendezte ezidei első nagyszabású zártkörű mulatságát. Katalin-estélyt, melyre a rendezőség a meghívókat már szét is küldötte. Belépődíj 10 dinár. A rendezőség ezúton kéri fel mindazokat, akik tévedésből meghívót nem kaptak, hogy adják le címüket az egyleti helyiségben, a „Bristol”-szállóban.

Herczeg Ferenc képes irodalmi hetilapjának. az „Uj Idők”-nek 47. száma közli Moly Tamás és Kálmán Jenő elbeszéléseit, Pekár Gyula visszaemlékezését Gárdonyi Gézára, Holló Erzi berlini levelet, Erdődy Mihály kabaré jelenetét, Kosáryné Réz Lola és Paul Frank regényeit, Gács Demeter versét, Pérely Imre és Csók István rajzait, azonkívül számos aktuális és művészi képet és a lap rendkívül népszerű rovatait: a szépségápolást és a szerkesztői üzeneteket. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 30 dinár, mely összeg a Magyar Általános Hitelbank suboticei fiókja útján utalható át. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-ut 16.

A „Nova Evropa” VI. könyvének 9. száma folyó év és hó 21-én jelent meg a következő tartalommal: 1. Elvek és motívumok. (Zubovity J.) 2. Üzenet I. N. N. O. ifjúságnak. (Knezsevity Radoje.) 3. A munkásság és a fascizmus. (Durman M.) 4. A vojvodinai Omladinska Matica. (Stajity V.) 5. Társadalmi szemle: Epilog a segédorvosok létküzdelméhez. (Dr. Herczeg I.) 6. Politikai szemle: A fascizmus Itáliában. (Adrija B.) A zagrebi kongresszus és a nemzeti kisebbségek. (Hirlap 1922 okt. 17. száma.) 7. Gazdasági szemle: A Narodna Banka és a drágaság. (Kozomaity Grad.) Társadalmi gazdaságtan. (Lunacsek V.) 8. Levél „Nova Evropa”-nak. 9. Színpadi szemle. (Krljesa Golgotája.) 10. Ifjúsági Hirlap.

Atutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár,** valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a **Nagybecskereki Takarékpénztár, Veliki Becskerék, Korona-szálló épület.** Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Nagy szenzációt keltett tegnap este az Internacionál Bioskopban a Fehér Pokol vagy Kalandok az alaskai hómezőkön című film remek felvételeivel. A kutyákkal vont szárok általi közlekedés a hóban stb. itt még sohasem látott felvételek. Csak ma kerül még bemutatásra.

Koresolyákat, orvosi műszereket minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Becskerék. Telefon 329.

Lelőtte rokonát a perlezi határban.

Harag miatt gyilkosság. — Letartóztatták a tettest.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskerék, nov. 24.

A „Torontál” tegnapi számában három gyilkosságról számoltunk be s mára máris újabb gyilkosság hírére jelenthetjük. Ezúttal Perlez község volt az esemény színhelye, az áldozat pedig egy ottani jómódu gazdálkodó.

A gyilkosság, mely minden részletében érdekes, világos nappal történt. Karapandzsity Joca 42 éves földmives a kérdéses napon a perlezi határon lévő földjén dolgozott. Karapandzsity Jocával együtt kinttartózkodott a birtokon Abanek József nevű szolgálója, Karapandzsity Dusán, Mita és Katica nevű rokona. Mintegy fél órája lehettek a földjükön, amikor kocsin kijött Kazandzsija Dusán 45 éves gazdálkodó, akinek birtoka határos Jocának földjével. Kazandzsija Dusán egyideig nyugodtan dolgozott s mintha mi sem történt volna, több ízben át is szolt rokona szolgálójához. Körülbelül fél óra múlva Dusán nagyon ideges lett, letette szerszámjait s mint aki valaminek végrehajtása felett tanakodik, izgatottan járt fel és alá. A vulsó részen dolgozóknak nem is tűnt fel Dusán szokatlan viselkedése. Karapandzsity Joco, akinek régi harsagosa volt Dusán, szintén nem méltatta őt figyelemre és nyugodtan, mit sem sejtve folytatta munkáját. Hirtelen gyors léptek zajára lettek figyelmesek Kara-

pandzsity Joco és rokonai. Amint felézték, észrevették, hogy Dusán közel-dik feléjük, Jocától három-négy lépésreire megállt s hirtelen zsebre nyúlt. Karapandzsity Joco erre rosszat sejtve, szinte önkénytelenül felkiáltott:

— Mit akarsz?

A következő pillanatban gyors egymásutánban három revolverlövés hangzott el. Joco göresös mozdulattal mellébe kapott, majd féloldalt fordult és elterült a földön. A szomszédos birtokokon tartózkodó munkások a lövések zajára összefutottak, Kazandzsija Dusán kezéből kicsavarták a revolvért, az előkerült kötelekkel összekötötték és bekisérték a községbe, ahol átadták a csendőrségnek. A három sebből vérző, súlyosan sérült Karapandzsity Jocót kocsiira fektetve, beszállították Perlezre, ahol a községi orvos, Dungserszki Avram dr. részesítette a sebesültet az első orvosi segélyben. Dungserszki dr. megállapította, hogy az egyik golyó a jobb oldalán hatolt be és a második és harmadik borda között akadt meg, másik két golyó pedig a szív felett ment át. A sérülései oly súlyosak voltak, hogy másnap kinos szenvedés után meghalt.

A pancsevői ügyészség elrendelte az áldozat felboncolását. A perlezi csendőrség tegnap este bekisérte az elfogott gyilkost a pancsevői ügyészség fogházába.

* **Külföldi vizumokat** mérsékelt áron, 50% engedmény mellett szerez meg a **Banatska Trgovačka Agencija, Veliki Becskerék, Aleksandrova-u. 27.**

Bajok az árdrágítás elleni rendeletek végrehajtása körül.

A velikakikindai kereskedők állásfoglalása.

Kikinda, nov. 23.

Hogy az árdrágítás letörését célzó rendeletek végrehajtása körül az eljáró hatóságok mennyire nem a rendeletek intencióit juttatják érvényre s távol a cél szolgálatától a rendeletek szelleme is mily kevés megértésre talál, azt élénken dokumentálják a velikakikindai kereskedők árdrágítási pereit során felmerült furcsa visszasságok, főleg pedig az a mélyen deprimált hangulat, mely e perek nyomán a kereskedőkörökben támadt.

A legális huszonötpercentes haszon kérdése, az árjelző ódudlák, az árjegyzékek ügye és egyéb hasonló jök Velika Kikindán is alkalmasnak bizonyultak arra, hogy egy csomó iparost, kereskedőt törvény elé citáljanak, megbüntessenek, hogy tisztamultu existenciákat moráliter megtépázzanak, ámde, hogy a közönség, melynek érdekében mind-

ez történik, látja-e majd hasznát ennek a kákán esomót kereső buzgókodásnak — az már kétséges sem lehet. Küzdeni az árdrágítás ellen, ez olyan becsületes cél, melynek szükséges voltán vitázni nem lehet. De hogy X. kereskedő, kinek tavalyi rohadt fűgőin nem volt árjegyző cédula — megbüntetése, elzárása szolgálja-e e célt — arról már lehetne írni, beszélni is.

Kikindán maholnap megtogatóba sem marad kereskedő, iparos, kit e cél szolgálatában perbe ne fogtak volna. Kofától a nagykereskedőig lassankint mindenkinek szerep jut a járásbíróson. Még be sem fejeződtek a fakereskedők nagy port vert árdrágítási pereit, most újabb feljelentések nyomán újból egy csomó kereskedőt állítottak bíróság elé. És a velikakikindai büntető járásbíróson hetek óta árdrágítási és hasonló kihágási ügyeket tárgyal és az ítéletek megfelelő számú ezredinárokon kívül rendszeren fogházbüntetésről is szólnak. Egy-egy ilyen ítélet valósággal szenzációja most a városnak, mert a legtekintélyesebb kereskedők ellen is folyik az eljárás. Megtörtént például a napokban, hogy a város egyik legregőbb, legnagyobb üzletének tulajdonosa, aki társadalmilag is jelentős szerepet tölt be — az ítéletet, mely elzárásra is szól, annyira szívére

vette, hogy ajultán esett össze a tárgyalóteremben.

A mérték ily szigorú alkalmazása megfelelő konsternációt keltett a város kereskedő köreiből és a kereskedők megdöbbenésének, elkeseredettségének az volt az eredménye, hogy f. hó 19-én a város kereskedői sérelmeik megbeszélése végett a Lloyd klubhelyiségében értekezésre jöttek össze. Többek szenvedélyes hozzászólása után a kereskedők elhatározták, hogy másnap küldött-ségileg járulnak a város polgármestere és a rendőrfőkapitány elé, föl-tárják itt az őket ért sérelmeket, esetelik nehéz helyzetüket és orvoslást kérnek bajaikra.

Másnap a kereskedők küldöttségét Bogdán Márkó és Joanovity Szimó vezették a polgármester elé. Bogdán Márkó világosan kifejtette itt, hogy az árdrágítási rendeletek végrehajtása körül milyen meg nem érdemelt hajszának, meghurcolásnak vannak kitéve a város kereskedői s könnyekig megindultan esetele a város régi tisztességes kereskedőinek helyzetét. Majinszki Lukács polgármester teljes megértéssel viseltetik a kereskedők panaszaival szemben, de kijelentette, hogy a rendeletek visszasságain nem állhat módjában segíteni, amit azonban tehet, mindent el fog követni, hogy e rendeletek gyakorlati alkalmazásának a jövőben ne legyenek ily szomorú kinövésai.

A polgármestertől a küldöttség Jakovljevity rendőrfőkapitányhoz ment. Itt a panaszok föltárása már kézzel fogható eredményre vezetett, amennyiben a főkapitány propositiójára elhatározták, hogy ezentul egy kereskedőkből álló bizottság fogja az árdrágításra és hasonló kihágásokra vonatkozó feljelentéseket felülvizsgálni, megbírálni, mielőtt azok a bíróság elé kerüljenek. Ily módon elejét vélik majd venni annak, hogy titkosrendőrök egyoldalú, főleg szaktudás nélküli első megítélésére, illetve véleményére mindjárt eljárás induljon a kereskedők ellen. A főkapitányt ezt a mindenképpen helyes tervét megnyugvással fogadták a kereskedők.

Munkások és parasztok harca.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, nov. 23.

A wienernerstaadti munkásörög tüntetést rendezett, amelynek az ele az alsóausztriai parasztszövetség ellen irányult. A parasztszövetség a kormányhoz fordult segítségért és követelte, hogy hiusítsa meg a zavargásokait, miután a parasztszövetség a rendet és nyugalmat óhajtja és ha ebben megzavarják és nem kap a kormánytól segítséget, szintén fegyveresen gondoskodik az önvédelméről.

Csehszlovák részről Kramarzozt kívánják Ausztria diktátoraként.

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

Wien, nov. 23.

Ausztria pénzügyi diktátorát a Népszövetség még mindig nem nevezte ki. Még mindig nem tudtak megegyezni abban, hogy kire bizná Ausztria sorsát. Jelenleg az osztrák-magyar döntőbírósg elnöke, Zimmermann dr. rotterdami polgármesternek jelöltsége áll előtérben, mivel az Egyesült-Államok nem akarják, hogy az amerikai Boyden a Népszövetségtől megbízatást vállaljon. Zimmermann kinevezése azonban még mindig késik, még pedig azért, mert Csehszlovák részről mostan azt a tervet vetették föl, hogy Kramarzo legyen Ausztria pénzügyi diktátora. Mihelyt erről értesülünk, azonnal érdeklődtünk beavatott diplomáciai helyen és a következő igen érdekes felvilágosításokat nyertük:

Csehszlovák részről az utóbbi időkben tényleg tapogatózások történtek abban az irányban, hogy milyen álláspontot foglalnak el a nyugati nagyhatalmak egy cseh diktátor jelölésével szemben. Cseh részről Kramarzozt szeretnék osztrák diktátornak kineveztetni. A nagyhatalmak természetesen ezt az óhajt nem fogják honorálni, még pedig azért, mivel már Genfben megegyeztek abban, hogy Ausztria diktátora a semleges államokból fog kikerülni. Így tehát csehszlovák diktátorról szó sem lehet. Nem lehet szó azonban azért sem, mivel Olaszország ezt érdekeinek megsértésének tekintené és minden erejével tiltakozna ez ellen. A csehszlovák tapogatózás és a Kramarzoval való kísérletezés mindenesetre azt eredményezte, hogy egyelőre a diktátor kinevezése halasztást szenvedett.

IRODALOM

Mi lesz Európával? A „Tűz”-nek impozans hármasszáma jelent most meg. Ebben a számban folytatódik a „Tűz” nagyjelentőségű Európa-ankétje, melyről a napokban a Frankfurter Zeitung is egy tárcában emlékezett meg. Hermann Hesse, Georg Kaiser és Hasenclever, a nagy német írók, Unio Yates Vang, a kiváló kínai író, Mastri olasz költő és Marinetti a futuristák világpapája, Eugen Relgis, az ismert román pacifista író, Max Brod, a prágai német író és Keresztury Sándor erdélyi író válaszait közli e számban a „Tűz”, melyeknek mindegyike a komoly szenzáció erejével hat. A „Tűz” ez ankétjével immár világsikert ért el. Füst Milán folytatja érdekes „Naplójegyzeteit”. A „Világ legszebb meséi” rovatban két gyönyörű magyar népmesét találunk: „A patkós Körmondin” és „A vén leány” címűeket. Az idegen írók közül Lafadio Hearn-et mutatja be a „Tűz” e száma egy roppant érdekes japán mesével. Nagy feltűnést fog kelteni Vándor Pálnak, „Tul a kínai falon” című tanulmánya, amelyben Kinának legújabb világpolitikai viszonyait tárgyalja teljes beavatottsággal és a szempontoknak sokszere-

rőségével, Kinát mi nem ismerjük, ebből a tanulmányból megismerhetjük. Kína körül fog lejátszódni a Kelet jövőendő világpolitikája, ezért fontos, hogy Kína viszonyait ismerjük. A „Ki Ö?” rovatban Hegedüs Jenő, Wiliam Herschelről, a nagy csillagászról ír. A „Tűz” Szózata körül” című cikkben Kosztolánszky István és Juhász Árpád visszhangjai vannak. Koppányi Tivadar a zsidókérdésről ír biológiai szempontból jelentős és érdekes cikket. A „Magyarok külföldön” című cikk Révész Andor spanyolországi munkásságáról számol be. Révész Andor pedig egy spanyolországi levelet irt a „Tűz”-be. Hayn Béla három érdekes rajzzal mutatkozik be. A magyar költők közül Névtelen költő Szentimrei Jenő, Berendi László, Salamon László, Kosztolánszky István és Gyarmati Ferenc szerepelnek versekkel, amelyek közül a „Tűz” által híressé vált Névtelen költő verse és Szentimrei Jenőnek a nagyenyedi Bethlen-kollégium háromszázéves évforduló ünnepére írott verse különösen feltűnést fog kelteni. Programjához hiven a „Tűz” ebben a számban egy nagy szlovák-cseh Antológiát ad Brezing, Vrchlicky, Krasko, Roy, Jesensky, Toman, Bratislavsky verseivel és öt roppant érdekes szlovák népdallal, valamint egy horvát-szerb Antológiát Vejnovity, Stefanovity és Santity verseivel. A verseket Franyó Zoltán, Juhász Árpád, Hayn Béla és Halasi Lipót fordították. Regényfolytatás Gárdonyi Gézáról szóló nekrológ, Bach Gynulának „A gráva ember kalapot vásárol” című humoreszkje és „Folyóirt szemle” egészítik ki ezt a szenzációs számot, a melynek végén egy érdekes újítás van: a „Beszélgetések” című élénk és érdekes rovat, amelyben a „Tűz”-höz írott levelek, viták, nyilatkozatok s a szerkesztői üzenetek foglalnak helyet. A kiadóhivatal címe: Wien, VI., Mariahilferstrasse 95.

SZABADKÉZBŐL ELADÓ
egy 30 év óta fennálló

ELŐNYOMDA
TELJES BERENDEZÉSEL.

Bővebbet **PIKING JAKAB** ügynök-nél, Veliki Becskerek. 2030

Értesítés. Elsőrendű bükkfát aprítva 100 kg-on alul K 2'40, 100 kg vagy azon felül K 2 — árusítok. Tisztelettel 2026 **Stevan Vlajin i Drug,** Petrogradska u. saroküzet.

Eladó egy ház 2027

Écskai-u. 3003. sz. alatt üzlethelyiséggel, lakással és mellékhelyiséggel. Vétel esetén azonnal beköltözhető.

Azonnal eladó
egy tizes, Első Magyar Gazdasági gyártmányu **cséplőgarnitúra.**

Cím: 2029 **Todor Gécz, Mali Torák.**

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Becskerek.

Nyul-estély

a „Zöld vadász”-nál.

Vasárnap, november 26-án este 7 órai kezdettel a „Zöld vadász”-hoz címzett vendéglőben, Knez Miletinova (Nicky) utca, nagyszabásu **nyul-estély lesz,** mely alkalommal **Hoffmann Józsi** harmonikaművész és kupléénekes legújabb kupléujdonságaival fogja a t. közönséget szórakoztatni. Pontos kiszolgálásról, vadászosan elkészített ételekről és jó italokról gondoskodva van. Számos látogatás kér

Behring György, vendéglős.

Tisztelettel értesitem t. vendégeimet, hogy dec 1-től vendéglőmben ismét prima és olasz házikoszt kapható. Abonrensákat szolid árak mellett elvállalok!

VÁROSI JÓDÓ
GYÓGYTURDÓ
NOVISA
PANSIO RENESZER.
KITÜNŐ ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK.
ISZAPKEZELÉSEK, SÓSFÜRDŐK, HYDRO-
THERAPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM,
KVARC-LÁMPA, DIATHERMIA ÉS
VILLAMOS KEZELÉSEK.
ÁLLANDÓ FÜRDŐORVOS.
NYITVA EGÉSZ ÉVBEN
7221 KUNRA.

Homokszállítást

bármely mennyiségben elvállalok.

Konya Dénes, 2022
Hajduk Veljkova (Merezi) u. 17.

Öt darabból álló nagy **szalongszallítást** eladó.

2020
Ferenca Deaka utca 7. sz.

Alapított: 1879. 1709
Nemzetközi szállítmányok
Emil Eichhorn
Brod n/S. Ros.-Brod.
Sürgönyctm: Eichhorn. Telefon 49.

Alapított 1885.

Redőnyök

Telefonszám 234.

2002 **fából és vasból.**

Lakatosárugyá: **SILVESTER BERNOLD, Novi Sad.**

Vámolást

gyorsan, szakszerűen és kereskedői gondossággal végez **Lepedát Dusán** a Bánát vámspediteurje Vel. Kikindán és Zombelján.

Elegendő, ha a vámoláshoz szükséges okmányokat beküldi. Transitálást, reexpediciót elintéz. Vámügyekben felvilágosítással szolgál. 1960

Levélcím: **Lepedát Dusán, Vel. Kikinda,**
Sürgönyeim: **Lepedát Velika Kikinda**

Kiadja Pleitz Fer. Pál

Szilva, lekvár és szilvapálinka.

Minden mennyiségű **száritott szilvát** zsákokban vagy **etivirozot** ládákban (súly 25 és 12½ kg); **lekvárt**, legjobb minőségűt, 160—170 kg-nyi hordókban, valamint **kitűnő szerb szilvapálinkát**, közönségeset vagy duplán égetett **szilvóriumot** legolcsóbb árakon, franko Zabrežje (Sava) vagy franko vagon Valjevo — szállít:

Korać, Weinberg és Tsa Valjevo (Szerbia).

Girokonto: Metropolitbank Beograd, Knez Mihajlova 16.

Sürgönyeim: **Koraćko.**
(Szerb és német levelezés).

VRSAC és vidéken HIRDETÉSEKET a „TORONTÁL” részére felvesz 938

GRÓB JENŐ
hírlap hirdetési iroda, VRSAC.

